

S. Sayısı : 185 e ek

Milletvekilleri Seçimi Kanununun 14 ve 15 nci maddeleri hakkında Geçici Komisyon raporu

Geçici Komisyon raporu

T. B. M. M.
Geçici Komisyon
Karar No. 2

6 . VII . 1948

Yüksek Başkanlığa

Kamutayın 5 . VII . 1948 tarihli Oturumunda verilen karara tevfikan Anayasa, Adalet ve İçişleri Komisyonlarından ayrılan Üyelerle geçici olarak kurulan Komisyonumuza havale olunan (4918 sayılı Milletvekilleri Seçimi Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesine ve bu kanuna bazı maddeler eklenmesine dair olan kanun) tasarısının 14 ve 15 nci maddeleri, bunlara ait Sayın Başkanlığımıza sunulmuş olan önergelerle birlikte ve Adalet ve İçişleri Bakanlarının huzurlarıyla incelendi.

Komisyonumuza yapılan teklifler, proje üzerine yapılan tartışmalardan sonra Komisyonca kabul edilen prensipler dairesinde adı geçen kanun tasarısının yeniden formüle edilen 14 ve 15 nci maddeleri metin halinde ilişik olarak sunulmuştur.

Kamutayın yüksek tasvibine arz olunur.

Geçici Komisyon

Başkanı	Sözcü	Kâtip
Sivas	Ankara	Kocaeli
N. Ergin	E. H. Ergun	C. Aksu

Bolu	Bolu
madde 15 e muhalifim	Bazı fıkralara muhalifim
H. Ş. Adal	İ. Yalçın

Bursa	İstanbul
A. Konuk	F. H. Demirelli
	İmzada bulunamadı

İzmir	Kars	Kayseri
M. Bırsel	A. Eyidoğan	S. A. Feyzioğlu

Kırklareli	Kırşehir
N. A. Kansu	Madde 15 e muhalifim
İmzada bulunamadı	S. Kurutluoğlu

Muğla	Tekirdağ
Muhalifim	F. Öztrak
N. Özsan	

Zonguldak
Ş. Devrin
İmzada bulunamadı

GEÇİCİ KOMİSYONUN DEĞİŞTİRİŞİ

MADDE 14. — Vali ve kaymakamlar tarafından yapılacak tebliğler üzerine, her ilin merkez ilçesiyle o ile bağlı ilçe merkezlerinde seçimi idare etmek ve denetlemek üzere 7 üyeden mürekkep birer seçim kurulu teşkil olunur.

Bu üyeler :

- A) Mahallin belediye başkanı;
- B) O ilçe belediye meclisi üyeleri arasından kur'a ile ayrılacak bir;
- C) O ilçe genel meclis üyeleri arasından kur'a ile ayrılacak bir;
- D) O ilçe mahalle muhtarları arasından kur'a ile ayrılacak bir;
- E) Varsa aşağıda sayılan meslek teşekküllerinin yönetim kurulları üyeleri arasından kur'a ile ayrılacak bir;
- F) O ilçe de teşkilât kademesi bulunan ve seçime katılacak olan siyasi partilerden kur'a ile ayrılacak ikisinin tâyin edeceği birer;

Üyeden ibarettir.

O ilçenin genel meclis üyesi birden fazla değilse kur'a ile lüzum kalmadan bu üye kurula katılır. Daimî komisyon üyesi bulunmak seçim kurulundaki vazifeye engel sayılmaz.

Ticaret ve Sanayi Odası, Tarım Odası, Esnaf Odası, Baro ve Etfibba Odası olan yerlerde bu meslek teşekküllerinin yönetim kurullarını teşkil edenlerden, o yerin belediye meclisi ve genel meclis üyesi olmayanların isimleri bir torbada birleştirilerek içlerinden birisi kur'a ile ayrılır.

Bir ilçede bu meslek teşekkülleri birden fazla değilse yukarıda yazılı olduğu şekilde yalnız onun yönetim kurulu üyeleri arasında kur'a çekilir. Bu hükmün uygulanmasında meslek teşekküllerinin merkezleri nazara alınır.

O yerde teşkilât kademesi bulunan ve seçime katılacak olan siyasi parti birinci fıkrada yazılı tebliği mütaakip üç gün içinde keyfiyeti bildirmesi lâzımdır. Bu şekilde olan siyasi parti ikiden fazla ise partiler arasından kur'a çekilerek belli olan iki partinin tâyin edeceği üyeler kurula katılırlar. Seçime katılmaktan sarfi nazar eden partinin tâyin ettiği kimsenin üyelik hakkı düşer.

Bu kurul, gizli oyla içlerinden birini başkanlığa seçer. Partilerin tâyin ettiği üyeler başkan seçilemezler.

Seçim kurulu üyelerinin seçmen olma ve bulunma haiz bulunmaları ve okuyup yazma bilimleri şarttır.

Yukarıki fıkralarda yazılı kur'aların ayrı ayrı olarak hepsinin bir mahalde ve belli vaktte çekilmesi lâzımdır. Kur'anın çekileceği gün ve saat en az üç gün evvel belediye başkanı tarafından gazete ile, gazete olmayan yerlerde bu ilân âdet olan vasıtalarla yapılır.

Kur'a, tâyin olunan gün ve saatte, belediye dairesinde ve noter, noter olmayan yerlerde bu vazifeyi gören memur marifetiyle ve açık olarak yapılır. Belediye başkanı, kur'ada hazır bulunmak üzere mahallin en büyük mülkiye memurunu, belediye daimî komisyonu üyelerini ve siyasi partilerden birer temsilci davet eder. Kur'a gelenlerin huzuru ile yapılır ve keyfiyet bir tutanağa geçirilir.

Seçim kurullarına dâhil olan her teşekkül için aynı esaslar dairesinde birer de yedek üye seçilir. Bunlar seçim kurullarında inhiâl olduğu takdirde onların yerine vazife görürler.

Yedek üyeler de kalmadığı ve kurulun üye sayısını besten aşağı düşmediği takdirde kurul görevine devam eder. Bundan aşağı olursa yukarıdaki fıkralarda belirtilen usul dairesinde tamamlanır. Bu tamamlamada yedi adedi esas alınır. Gerek başlangıçta yapılacak ayırmada ve gerek sonraki tamamlamada birinci fıkrada sayılan yerlerden üye temini mümkün bulunmazsa bunun yerine belediye meclisi üyeleri arasından kur'a ile ayrılacak diğer bir üye alınır.

Şehir sınırları içinde ilçe teşkilâtı olan yerlerde bu ilçelerin seçim kurulları; belediye ve il genel kurulu üyelerinden her ilçe için birer ve İstanbul'da Şehir Meclisinden ikişer üye ile birinci fıkrada yazılı teşekküllerin yönetim kurulu üyeleri arasından ve siyasi partilerden yukarıdaki fıkralarda yazılan esaslar dairesinde seçilecek her ilçe için birer üyeden teşekkül eder.

Belediye başkanlığının valinin uhdesinde olduğu veya merkezden mansup bulunduğu yerlerde bunların yerlerine o yer belediye kurulu başkanvekili kurula katılır.

Belediye meclisinin fesih ve iptali halinde veya meclisi teşkil edecek sayıda üye ve yedek üye kalmadığı takdirde belediye başkan veya

vekili, ilçenin yeni kurulmuş olması dolayısıyla henüz belediye seçimi yapılmamış olan yerlerde idare âmiri, mahalle muhtarlarına; seçim kurulu belediye üyeleri kur'asına gireceklerin ayrılmasını tebliğ eder.

İhtiyar kurulları; mahalle adedi beşe kadar olan yerlerde üçer, beşten fazla olan yerlerde ikişer üyeyi aralarından ayırarak belediye binasında toplanırlar. Bunlar ya kendi aralarından veya dışardan belediye üyesi olmak şartlarını haiz kimseleri belediye meclisi üyesi adedince seçerler. Ve belediye meclisi üyesi kur'ası bu isimler arasından yapılır.

Seçim kurulu üyeleri çoğunlukla toplanırlar. Üst üste üç toplantıya gelmeyenler çekilmiş sayılır. Hazır bulunanların oy çokluğu birleşmedikçe, seçim kurulu kararları muteber olmaz. Olağanüstü toplantılarda yazılı dâvet yapılır. Mütat toplantıların günleri ve saatleri bir evvelki kararda belirtilir.

Seçim kurullarında; sahifeleri numaralı ve o mahal idare kurulunca onamlı bir tutanak defteri bulunur. İşlemler ve kararların tutanakları bu deftere yazılır. Ve başkanla üyeler tarafından imzalanır.

MADDE 15. — Her seçim kurulu ilgili resmî makamlardan lüzumlu malûmatı alarak, seçmenlerin oylarını bir gün içinde kullanabilmelerini sağlamak amacıyla sayısı 1 000 seçmeni geçmemek üzere seçim bürosu adı verilen seçim sahaları teşkilini kararlaştırırlar. Bu kararlarda büroların nerelerde kurulduğu, merkezleri ve hangi köy, mahalle ve sokakları kısmen veya tamamen içine aldıkları açıkça belirtilir ve seçim gününden en az on beş gün önce gazete ile, gazete olmıyan belediye ve köylerde âdet olan vasıtalarla ilân olunur.

Şu kadar ki; üç yüz seçmeni olan köylere behemehal bir sandık konulması ve bir sandığa bağlanan köylerin o sandık merkezinden

on kilometreden fazla uzaklıkta olmaması mecburidir.

Seçim bürolarında; başkan ve üyeleri seçim kurullarınca seçilecek beşer kişilik seçim komisyonları bulunur.

Bu komisyonlara seçilecek üyelerin üçüncü seçim büroları sahasında oturanlardan olması ve hepsinin seçmen olmak vasfını haiz olup okuyup yazma bilen kimselerden olması ve seçim kurullarında görevli bulunmaması şarttır.

Seçim komisyonunda görevlendirilenlere seçim gününden en az beş gün evvel tebligat yapılmak lâzımdır. Seçim komisyonları başkan ve üyelerinden çekilen veya komisyona gelmeyen bulunursa yerlerine seçim kurullarınca diğerleri seçilir. Seçim komisyonuna seçilen kimselerin her ne suretle olursa olsun seçim bürosunda hazır bulunmadıkları ve seçim kuruluna müracaatla hazır bulunmıyan üyelerin yerine başkalarının tâyini mümkün olmadığı ve üyelerin üçten eksik olması dolayısıyla karar itti-hazı da mümkün bulunmadığı hallerde kalanlar komisyon üyelerini üçe iblağ için eksik olan üyeleri seçim sahasındaki münasip kimselerden seçebilirler ve keyfiyeti tutanağa geçirerek sonunda kurula bilgi verirler. Toplanma ve karar verme yeter sayısıyle kararların defterlere yazılması ve imzalanması hakkında seçim kurullarına ait 14 ncü maddedeki hükümler bu komisyonlar hakkında da uygulanır. Ancak komisyonların defter sahifeleri bağlı oldukları seçim kurulları tarafından onanır.

Milletvekilliğine adaylığını koymuş olanlar seçim kurulu ve komisyonlarında vazife alamazlar.

Parti ve bağımsız adayların temsilcileri seçim komisyonlarında seçim muamelelerini takip edebilecek şekilde masanın yanında oturarak bütün muamelelerde hazır bulunabilirler. Ancak müdahale edemezler. İtirazları olursa tutanağa geçirilir.